

meilleurs savants, ses correspondants un parfait collaborateur et ses amis un être cher pour qui la fidélité restait une vertu cardinale” (J. C. Richard, CNRS, *Bulletin Numismatique de Bruxelles*, 2015).

—“Mr. Villaronga was a great figure in the numismatic world, as I am sure you know. He worked with extraordinary energy and was able to produce an enormous number of publications. But it wasn’t just their quantity, but also their quality. He really “revolutionized” the study of ancient numismatics in Spain, and really put it on the “numismatic map”, virtually single-handedly” (Andrew Burnett, president Royal Numismatic Society, Londres, lletra de condol al seu fill).

Breu recull sobre el pensament científic de L. Villaronga

—“Hem de publicar totes les troballes, tant de monedes antigues com modernes...”. “Pensem que les nostres idees i teories evolucionaran i passaran; en canvi, el material que oferim en els nostres treballs i, entre ells, principalment el de les troballes, restaran per sempre més...” (*AN III*, Introd., p. 8, 1973).

—“Estem envoltats d’un grup d’universitaris joves, els quals se senten interessats molt profundament per la numismàtica. Ha estat una joia veure-ho i estem plens d’esperança en el futur, que és d’ells i del qual esperem bones anyades” (*AN VIII*, Introd., p. 7, en ocasió del *III Congreso Nacional de Numismática*, fet a Barcelona, 1978).

—“Els estudis històrics actuals, dedicats especialment als aspectes econòmics, han d’aprofitar sens dubte les dades que ofereixen les monedes. Tanmateix, perquè això sigui possible, caldrà construir abans la història monetària. Ja ha arribat l’hora que els numismàtics, que s’havien dedicat excessivament a una numismàtica descriptiva —també necessària d’altra banda— es dediquin a elaborar una història de la moneda” (Pròleg al llibre de M. Crusafont, *Barcelona i la moneda catalana*, p. 10, 1989).

–“La numismàtica ha anat fent cada cop més història. Dels estudis de la numismàtica pura s’ha passat a treure conseqüències històriques fonamentades en les recerques” (*AN 20*, Introd.: “Vint anys d’*Acta Numismàtica*”, p. 9-10, 1990).

–“El nostre objectiu principal és posar a l’abast de l’interessat les nostres monedes antigues, tota la seva problemàtica, presentar-les en el context històric amb comentaris adients i donar la bibliografia perquè tothom pugui arribar al fons de la qüestió (*NAPI*, p. 7, 2004).

–“S’ha publicat molt en aquests darrers temps. Hi ha ganes de dir coses noves que els altres no hagin vist, i això és difícil. Per a trobar coses noves, s’ha de treballar amb materials nous, tenir coneixements i, per què no, intuïció” (*NAPI*, p. 7, 2004).

–“Molts treballs no són res més que comentaris al que han dit els altres, en què s’exposen idees personals que no suposen cap innovació útil” (*NAPI*, p. 7, 2004).

–“La nostra esperança i confiança està en els que seguiran. Els demano i aconsello que acullin la numismàtica a tots els nivells. Que l’estimin com a col·leccionistes, la interpretin com a estudiosos i la difonguin com a mestres” (*NAPI*, p. 7, 2004).

–“L’origen de la moneda respon al fet d’ésser una forma òptima per afrontar les necessitats estatals”. “La funció comercial de la moneda fou, en realitat, una conseqüència posterior. Un exemple molt clar ens el proporciona el món fenici-cartaginès, un dels pobles que va desenvolupar el comerç i que, malgrat tot, no va emetre moneda fins a l’any 410 a.C., dos segles després de la seva invenció. Tot i així, ho va fer per pagar els seus mercenaris a Sicília i no pas per a finalitats comercials” (*NAPI*, p. 10, 2004).

–“Fa anys tinguérem l’esperança i la il·lusió que, amb l’estudi dels patrons de pes de les ciutats gregues, s’arribaria a aclarir la qüestió (del seu origen), però no ha estat així. S’han multiplicat els camins, les teories, i el nostre escepticisme ens ha fet decidir a treballar amb els pesos reals que ens donen les mateixes monedes, tot deixant el problema d’establir la procedència dels patrons usats” (*NAPI*, p. 21, 2004).

–“Molt s’ha parlat del retoc d’encuny, algunes vegades en excés, i és difícil presentar proves evidents de la seva existència”. “En el cas que els encunys fossin fets per punxons en positiu, en no quedar prou clars i precisos, els detalls po-

drien ésser retocats perquè guanyessin qualitat. Aquest és l'únic cas que podríem acceptar" (*NAPI*, p. 37, 2004)

–“Quan en un estudi numismàtic es parla molt, o solament, d'estil, cal desconfiar dels seus resultats. Hem de tenir present l'estil en tot estudi, però només com a complement, com a auxiliar" (*NAPI*, p. 49, 2004).

–“L'arqueòleg, amb les peces ceràmiques trobades a l'excavació, té uns documents, els ceràmics, i, evidentment, la finalitat dels esmentats objectes és la d'ésser transportats d'un lloc a un altre per tal d'ésser consumits. Molt diferent és la funció de la moneda, que consisteix a circular... i, per tant, els mapes de repartiment d'una cosa i l'altre han d'ésser diferents. A Emporion, l'abundància de ceràmica àtica és important; en canvi, de monedes àtiques no se n'ha trobat cap" (*NAPI*, p. 91, 2004).

–“La qüestió més important per a poder comprendre amb garanties de qualitat els estudis de numismàtica és la informació. De les monedes, de les troballes i de les publicacions" (*AN* 41/42, p. 12, 2012).

–“Durant deu anys, l'*Acta Numismàtica* va ésser una lluita gairebé en solitari, sempre amb mil precarietats, però, sempre també, podent comptar amb l'ajut d'estudiosos i amics". “La creació de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, dins de l'Institut d'Estudis Catalans, fou, certament, una conseqüència natural de la progressiva creació d'un nucli d'estudiosos a redós de la revista (*AN* 44, p. 16, 2014).

–“Vist el meu itinerari en perspectiva, veig rere meu seixanta anys dedicats a la numismàtica, amb la publicació d'una trentena de llibres, més de tres-cents articles i una xifra prou més alta de ressenyes i recensions. També em satisfà haver ajudat a introduir els estudis estadístics a la numismàtica i, sobretot, poder comptar avui amb un considerable esplet d'estudiosos que mantenen a un nivell excel·lent la tasca de recerca en la nostra especialitat" (*AN* 44, p. 16, 2014).